

domačije na Bukovici za Obvestila, ki jih izdaja naš zavod. Zadnji problem sem predstavila tudi v TV oddaji Osmi dan.

13. Udeležila sem se mednarodne konference Evropske vasi in turizem na vasi, ki jo je pripravila Zveza madžarskega turizma na vasi v Kapošvaru.

14. Za ECOVAST (Evropski svet za vasi in mala mesta, ki ima sedež v Veliki Britaniji) sem odgovorila na obsežen vprašalnik, ki je obravnaval problematiko varstva kulturne dediščine, še posebno na podeželju.

Poglavitne naloge za tekoče leto:

Delo za Inventar najpomembnejše etnološke dediščine se bo nadaljevalo. Pripravila bom gradivo za publikacijo s področja osrednje Slovenije, spomladi pa bomo pripravili razstavo o tej obsežni nalogi.

Še nadalje bom spremljala stanje najpomembnejše etnološke dediščine, razglašanje etnoloških spomenikov in izdajanje izvoznih dovoljenj za etnološke predmete.

Glavnino moči bom usmerila v oblikovanje mreže RMNP (seveda s SEM in etnologiji konservatorji).

Sodelovala bom v Podkomisiji za zgodovinska središča (organizacija ekskurzije po Z Sloveniji, delo na novi temi o ljudskem stavbarstvu).

Z etnologiji konservatorji se bomo srečevali na rednih sestankih.

Za Stanovanjsko-komunalno banko bomo na njihovo pobudo pripravili gradiva za naslednjo publikacijo (za konkretno naselje še nismo dogovorjeni), z redakcijo Kmečkega glasa pa sem dogovorjena za pripravo vrste člankov o primerno obnovljenih objektih etnološke dediščine.

Skušala se bom udeležiti seminarjev in pogovorov s področja varstvene in osnovne etnološke stroke.

Zvezdana Koželj

DELO KONSERVATORJEV ZA LJUDSKO STAVBNO DEDIŠČINO ZVNKD GORICA (OBČINE AJDOVŠČINA, IDRIJA, ILIRSKA BISTRICA, NOVA GORICA, POSTOJNA, SEŽANA, TOLMIN)

V okviru zakonsko določenih nalog s področja varstva naravne in kulturne dediščine je stanje na področju varstva etnološke (ljudske stavbne) dediščine v letu 1990 takšne: topografsko evidentirano je območje vseh sedmih občin, in to v obliki elaboratov; za vse občine so tudi izdelane strokovne podlage za razglasitev etnoloških spomenikov in izvedene razglasitve (z izjemo občine Sežana); zbrani so etno-

loški spomeniki republiškega pomena; stavbna dediščina (z naselji) je vnešena v načrte posameznih občin; stalno se dopolnjuje dokumentacija ljudske stavbne dediščine, ki zajema franciscejske katastre (še nepopolno), stare projekte, označitve na sedaj veljavnih katastrih in osnovnih topografskih, arhitekturno dokumentacijsko (prednostni spomeniki; pokrito je potresno območje: Breginjski kot, Kobarid, Goriška Brda), fotodokumentacijo, diateko, vire, literaturo in hemeroteko. Z republiškim načrtom smo republiška in občinska denarna sredstva usmerjali v prenovalo stavbne dediščine (primarno v prenovalo spomenikov); večje konservatorske akcije so bile v Šmartnem, Breginju, Štanjelu, Kanalu, Kobaridu, Gočah, Doblarju, Sp. Idriji, Idriji, Divači in akcija restavratorskih posegov na freskah v občinah Idrija in Tolmin. V okviru redne dejavnosti sodelujemo pri vseh postopkih na področju urejanja prostora in varstva okolja z izdajanjem mnenj, napotkov, strokovnih podlag, konservatorskih načrtov in soglasij. Za to dejavnost pa zaradi pravno neurejene družbene klime porabimo že več kot polovico svojega delovnega časa.

V letu 1990 smo sodelovali pri naslednjih splošnih projektih: v sklopu skupine konservatorjev etnologov smo pripravljali idejni načrt mreže regionalnih muzejev na prostem ter sodelovali pri izvedbi načrta 60 ur konservatorstva s FF Ljubljana.

Po posameznih občinah pa je delo potekalo takole:

Občina Ajdovščina

Za območje Gore smo izdelali strokovne podlage varstva ljudske stavbne dediščine, in sicer za občinski načrt revitalizacije tega nerazvitega območja. Za turistični prospekt smo pripravili pregled zgodovinskega razvoja naselja Ajdovščina. Konservatorske akcije prenove domačije Kovk 29 nismo izvedli zaradi nepripravljenosti lastnika. Načrtovana akcija naj bi zajela obnovo slamnate strehe, statično konsolidacijo in prenovalo notranjščine za občasno bivanje. Izdelali smo idejne projekte za prenovalo objektov Planina 94 (turistična kmetija), Ajdovščina, IV. prekom. br. (stanovanje), na Gočah za stanovanjske namene objekte št. 4b, 15, 56 in 83, v Velikih Žabljah h. št. 10. V Vipavi smo sodelovali na natečaju za prenovalo objekta Titov trg 1 in pri projektu javne razsvetljave zgodovinskega jedra s svetilkami, posnetimi po dokumentacijskem gradivu. Za objekte Malovše 27 in Titov trg 1 v Ajdovščini pa smo pripravili tehnično dokumentacijo.

Občina Idrija

V okviru priprav na praznovanje 500-letnice Idrije smo sodelovali pri prenovi objektov v zgodovinskem jedru (rudniški magazin, gostilna Nebesa, Trg m. Tita - h. št. 2, 3, 11, 13 in 14); pri nadomestnih gradnjah v Ljubljanski ulici in pri rekonstrukciji dela Kosovelove ulice. Zaradi prelitja sredstev v idrijski grad pa nam ni uspelo dokončati

prenove rudarske hiše na Bazoviški 4. Za stavbo nad Antonijevim rovom na Kosovelovi 3 smo skupaj s konservatorjem za tehniško dediščino pripravili konservatorski načrt.

Končali smo konservatorsko akcijo prenove kašče in rekonstrukcije ter restavriranje poslikav na njej, in sicer v sodelovanju z restavratorskim centrom Ljubljana; akcija sodi v sklop celovite prenove domačije Spodnja Idrija 80. Za domačijo Črni vrh 47 smo pripravili smer-nice za prenovo in usmeritev v kmečki turizem in jo tudi priporočili Zadružni zvezi Slovenije, da bi jo uvrstila v svoje načrte finansira-nja te dejavnosti. Pripravili smo strokovne podlage za razglasitev domačije G. Vrsnik 21, vendar postopek še ni izpeljan. Tehnično smo dokumentirali hišo Ravne nad Cerknim 8.

Občina Nova Gorica

S spremembo družbenega sistema je postalo negotovo delovanje Odbora za revitalizacijo Šmartnega in s tem prenova Šmartnega. Sodelovali smo pri ustanavljanju novega odbora, zaradi pomanjkanja vsakršne pobude pa smo tudi sami z delovno akcijo zaščitili lesene dele družbenih objektov, pripravili smo konservatorske načrte za revitalizacijo objektov s h. št. 30, 32 in 56. Sodelovali smo pri izvedbi UN (UN = urban. načrti) Šmartno in izvajali konservatorsko akcijo pre-

Marija Kozar-Mukič in Irena Keršič pregledujeta dokumentacijo o stavbarstvu

zentacije in revitalizacije stolpa in domačije s h. št. 16 za potrebe etnografske zbirke Goriškega muzeja. Ta prenova je potekala le s sredstvi (bivše) Kulturne skupnosti Slovenije zaradi prelivanja sredstev za prenovo gradu Dobrovo. V Kanalu smo oblikovali napotke za obnovo obvodnih (nad Sočo) fasad ter projektirali balkon na Pionirski 3. Sodelovali smo v postopku sprejemanja UN Kanal in ga zaradi neupoštevanja prenove in historičnih gabaritov zavrnil. Ob predaji objekta Pionirska 8 smo po konservatorski akciji njegove prenove pripravili razstavo o poteku prenove. Na novo smo evidentirali naselje Pedrovo (Branik) in ga kot celoto zaščitili. Za zgodovinsko jedro Solkana smo izdelali več idejnih projektov različnih ureditev ter sodelovali pri projektu ureditve Srebrničevega trga.

Občina Tolmin

Izdelali smo strokovne podlage za UN zgodovinskih jeder Tolmina in Kobarida. Izdelali smo konservatorski načrt za muzej 1. sv. vojne v Mašerovi hiši na Gregorčičevi 10 in Manfredovi 12 v Kobaridu. Zagnani domačini so to prenovo uspešno izvedli. Služnostni objekt Mašerove hiše smo morali zaradi inšpekcijske odločbe zaščititi pred rušenjem. V Gregorčičevi 43 smo obnovili obcestno fasado. V sklopu konservatorske akcije prenove Kosmačeve domačije, Slap ob Idrijci 15, smo izdelali projekt nadomestne gradnje in odkupili domačijo.

Idejne projekte za prenovo smo izdelali za objekt Šentviška gora 8, ob kraji portala na Gorskem vrhu 3 in 4 pa smo dali strokovno mnenje.

V okviru projekta regionalnih muzejev na prostem v Sloveniji smo izbrali lokacijo na Logu v Trenti in objekte za prenos oz. za rekonstrukcijo.

Občina Postojna

Za naselje Bukovje, Kal in Prestranek smo sodelovali s strokovnimi podlagami za PUP ter smernicami za razvoj naselja, za naselje Razdrto pa s strokovnimi podlagami in smernicami pri pripravi ureditvenega načrta.

Z odlokom leta 1984 je bilo naselje Strmica razglašeno za naselbinski spomenik, zato smo izdelali idejni projekt za novo poslopje na zaščitenem območju.

Občina Ilirska Bistrica

V tej občini smo sodelovali s strokovnimi podlagami PUP. V ta namen je bil izdelan zgodovinski pregled ljudskih stavbnih tipov. Prostor smo ovrednotili z metodo vrednostnih točk; pripravili smo tudi smernice na nadaljnjo rast naselij. Za naselje Knežak smo pripravili fotodokumentacijo portalov, za stavbo Čelje št. 9 pa smo izdelali idejni projekt za novo poslopje na območju naselbinske dediščine.

Občina Sežana

Izdelali smo strokovne podlage za PUP s prikazom zgodovinskega razvoja naselij in stavbnega oblikovanja ter oblikovali smernice za nadaljnjo rast naselij oz. za njihovo prenovo. Ob tej nalogi smo za dokumentacijo pridobili fransiscejske katastre pretežnega dela območja občine Sežana.

V zvezi z urejanjem naselja Štanjel so v letu 1990 potekali konkretni dogovori ter idejni projekti, vendar se je zataknilo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Izdelali smo še idejne načrte za vrsto pomožnih objektov in garaž, ki močno kvarijo videz naselja, nekaj pa jih je bilo s posredovanjem inšpekcijskih služb tudi odstranjenih.

Za stavbo št. 35 je bil izdelan idejni projekt obnove, stavba Volčji grad št. 48 pa je bila na novo evidentirana kot dediščina.

Kobdilj 50 - izdelali smo konservatorski načrt prenove ter sodelovali pri izvedbi lastninsko premoženjskopравnih zadev.

V sodelovanju z Zavodovim restavratorjem je bilo v preteklem letu na območju sedmih občin izdelano 47 predlogov za barvanje fasad in notranjščino stavb, kapelic ter cerkva. Za kaščo v Ledinah je bila pripravljena dokumentacija ornamentalne poslikave, v Ravnah pri Cerknem pa je bila izdelana fotodokumentacija stavbne poslikave.

NAČRT DELA ZA LETO 1991

Med večjimi projekti za letošnje leto naj omenimo začetek izvajanja MNP Trenta na Logu (skupaj z TNP Bled in Goriškim muzejem) in oblikovanja idejnega konservatorskega načrta za MNP Vilenica (Lipica); nadaljevanje obnove naselja Šmartno (severno obzidje in ureditev etnografske zbirke z Goriškim muzejem); prezentacija rudarske hiše v Idriji na Bazoviški 4 (skupno z Mestnim muzejem Idrija); začetek prenove poštne postaje na Hrušici (Podkraj), ki jo omenja že Valvasor; prenova kobariške hiše na Manfredovi 12 (za potrebe muzeja I. svetovne vojne); ponovna postavitve reliefnega znamenja ob krajevni poti Lože- Manče; konservatorske akcije v Tomačevici št. 8, Kobjeglavci št. 57, Lisjakih št. 1, 2, 3, Škocjanu št. 8. V načrtu imamo še sprotne urejanje dokumentacije (tehniška dokumentacija, bibliografski podatki, hemeroteke, izdelava kart itd.), dopolnjevanje dosjejev z viri, ki jih hranijo v SEM-u, v arhivih doma in v tujini, ter pregled starejšega periodičnega tiska iz revije Soča, Dom in svet, Jadranski almanah.

Bojan Klemenčič in Andrejka Ščukovt